

แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
Guidelines of Education Management in Dual Vocational
Education System in Ratchaburi in Office of
Vocational Education Commission

¹พิมพ์พิศา รัตนธรรมาศ Pimpisa Rattanatham

²สุกัญญา สุदारาร์ตัน Sukanya Sudararat

^{1,2}สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

^{1,2}Educational Administration, Faculty of Liberal Arts, Ratchaphruek University

¹Corresponding author, e-mail: pimpisa354@gmail.com

Received October 26, 2023; Revised September 24, 2024; Accepted: September 26, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และ 2) ศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอาชีวของศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนสถานประกอบการ และครูผู้สอน จำนวน 218 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ .67-1.00 และความเที่ยงเท่ากับ .96 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดถึงต่ำสุด คือ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ และ 2) แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอาชีวของศึกษาจังหวัดราชบุรี: ควรจัดแพลตฟอร์มที่มีคุณภาพในการจัดเก็บข้อมูล ควรเน้นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ระบบงานเชื่อมโยงกันกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติจริงในการทำงานได้ เน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ร่วมกันกับครูในสถานศึกษาและครูในสถานประกอบการเพื่อพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน ร่วมกันสร้างสรรค์ชิ้นงานเชิงนวัตกรรมและการทำวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม ส่งเสริมผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้อย่างจริงจัง มีความคิดสร้างสรรค์ เชิงการแก้ปัญหา ให้เข้ากับศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: แนวทางการจัดการอาชีวศึกษา; ระบบทวิภาคี; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the education management in Dual Vocational Education System in Ratchaburi in Office of Vocational Education Commission, and 2) to study guidelines of the education management in Dual Vocational Education System in Ratchaburi. The sample consisted of 218 administrators, teachers, and entrepreneurs. The research instrument was a questionnaire with a validity (IOC values) = .67-1.00 and a reliability value of .96. The data were statistically analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results of the research were as follows: 1) the education management in Dual Vocational Education System were at a high level, in overall and particular aspects, ranking from the highest to the lowest mean : Management quality, followed by Student quality, Cooperation between institutions quality, and Management of instruction quality, and 2) guidelines of the education management in Dual Vocational Education System in Ratchaburi : it should provide a dependable platform for suitable storage, emphasize the collaboration between vocational institutions and entrepreneurs, the relationship between the work system and the curriculum, as well as the implementation of practical activities towards real work, creating professional-specific courses that emphasize students' functioning in accordance with workplace needs, and working with vocational teachers and entrepreneurs to collaboratively develop students, and innovative collaboration and research, invention, innovation, encourage students to study seriously, creatively, and solving problems for the 21st century.

Keywords: Vocational Education Management Guidelines; Bilateral System; Office of Vocational Education Commission

บทนำ

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 ในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันกับสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐในเรื่อง การจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยผู้เรียนใช้เวลาส่วนหนึ่งในสถานศึกษาอาชีวศึกษาหรือสถาบันและเรียนภาคปฏิบัติในสถานประกอบการ รัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ โดยมีการจัดแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ การวัดผลและการประเมินผลเพื่อมุ่งเน้นผลิตผู้สำเร็จ การศึกษาในระดับฝีมือระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยีสายปฏิบัติการ ให้เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกิจนิสัยที่เหมาะสม ปฏิบัติงานได้จริง ปฏิบัติงานที่ใช้เทคนิคในการทำงาน สร้างและพัฒนางาน วางแผน จัดการพัฒนาตนเองและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ มีสมรรถนะ นำไปปฏิบัติงานหรือประกอบอาชีพอิสระได้

ตามมาตรฐานการศึกษาวิชาชีพและมาตรฐานสมรรถนะของสาขาวิชานั้นๆ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ (ปรัชญา เวสารัชช, 2554)

ปัจจุบัน วิทยาลัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้มุ่งเน้นให้ความสำคัญในเรื่องการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี รวมถึงสถานประกอบการ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการอาชีวศึกษาก็ตื่นตัว เร่งรัดพัฒนา ระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น เนื่องจากความต้องการแรงงานสายอาชีวศึกษามีความต้องการมากขึ้น ถึงแม้ว่าการจัดการศึกษาในระบบทวิภาคีของการอาชีวศึกษาจะประสบผลสำเร็จในระดับหนึ่งก็ตาม แต่ในขณะเดียวกันในความสำเร็จดังกล่าว ก็ยังพบปัญหาในเชิงบริหารจัดการระบบทวิภาคีตามมาเช่นกัน ซึ่งมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือของสถานศึกษากับสถานประกอบการ ในการบริหารจัดการระบบทวิภาคีด้านต่างๆ นักเรียน นักศึกษา จำนวนไม่น้อยที่มีความรู้ไม่เพียงพอสำหรับประกอบอาชีพในอนาคต เอกสารหลักสูตรต่างๆ ไม่เพียงพอสำหรับการฝึกอาชีพ การจัดสรรงบประมาณในการจัดการศึกษา ระบบทวิภาคียังไม่ชัดเจน ทำให้เกิดผลกระทบการจัดสรรงบประมาณในการจัดหาวัสดุฝึก อุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในวิชาชีพ การประชุม วางแผนร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการในการนิเทศ การจัดฝึกอบรมเรื่องการผลิตสื่อการสอน การชี้แจงเกี่ยวกับเกณฑ์การวัดผลการศึกษาให้นักเรียนเข้าใจก่อนเริ่มสอน การติดตามประเมินผลการฝึกอาชีพ ส่งผลให้การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีไม่เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริง คุณภาพของผู้เรียนยังไม่เป็นไปตามความต้องการและยังไม่เป็นที่ยอมรับ ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากยังด้อยคุณภาพไม่พร้อมที่จะทำงานในสถานประกอบการ (ราชัญเสนาช่วย, 2560) และในขณะที่มีรายงานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ได้ชี้ให้เห็นถึงปัญหาของ อาชีวศึกษาหลายประการคือ หลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ขาดครูที่มีความสามารถทางวิชาชีพเพียงพอ ขาดความร่วมมือกับสถานประกอบการอย่างกว้างขวาง ขาดแผนพัฒนากำลังคนที่ชัดเจน และผู้จบการศึกษาไม่เข้าสู่งานแต่กลับมุ่งเข้าสู่การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2550) และองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ ส่งผลต่อการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ยังไม่ชัดเจน และมีการปฏิบัติได้น้อย การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่ผ่านมาประสบปัญหาด้านต่างๆ โดยพบว่า บุคลากรผู้เกี่ยวข้องขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประกอบด้วย 1) ด้านการจัดทำหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนิเทศ การศึกษา 4) ด้านการวัดและประเมินผล การทดสอบมาตรฐานและเปรียบเทียบผลและการนำผลการประเมิน มาใช้ปรับปรุงการดำเนินการ 5) การประชาสัมพันธ์มีปัญหาในด้านการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ 6) ด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการ 7) ด้านการจัดการศึกษาทวิภาคี สอดคล้องกับรายงานการสำรวจปัญหาในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบว่า บุคลากรไม่เข้าใจ ในหลักการจัดการเรียนการสอนระบบทวิภาคีอย่างแท้จริง ผู้สำเร็จการศึกษาไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน มุ่งที่จะศึกษาต่อ ภาระงานครูในการนิเทศนักศึกษา สถานประกอบการที่มีการดำเนินกิจการตรงกับสาขา ที่เปิดการเรียนการสอน สถานศึกษาขนาดเล็ก ขาดแคลนทรัพยากรในการสนับสนุน ที่ตั้งของสถานศึกษาไม่มีสถานประกอบการ ที่จะรองรับการจัดการเรียนการสอนได้และครูฝึกในสถานประกอบการขาดความรู้ความเข้าใจ ในการวัดผลและประเมินผล

จากความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ในเรื่องการจัดการอาชีวศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับแนวนโยบาย ประกอบกับประเด็นปัญหาจากงานวิจัยของการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาค้นคว้า แนวทางการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานไปสู่จุดมุ่งหมายดังกล่าวข้างต้น นำผลของการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของสถานศึกษาภาครัฐ อาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี และผู้แทนสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 วิทยาลัย ประกอบด้วย 1) วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2) วิทยาลัยการอาชีพปากท่อ 3) วิทยาลัยเทคนิคราชบุรี 2 4) วิทยาลัยเทคนิคโพธาราม 5) วิทยาลัยการอาชีพ บ้านโป่ง และ 6) วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีราชบุรี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 23 คน ครูผู้สอน 286 คน และผู้แทนสถานประกอบการ จำนวน 30 คน รวมจำนวน 339 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของสถานศึกษาของรัฐ สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี ละผู้แทนสถานประกอบการที่ร่วมจัดการศึกษาระบบทวิภาคีกับสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6 วิทยาลัย รวมจำนวน 218 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและผู้แทนสถานประกอบการ ใช้การสุ่มแบบเจาะจง ส่วนครูใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่งประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และวิทยาลัย แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และ ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ Likert ผู้วิจัยได้ยึดกรอบมาตรฐานในการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศไว้ 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่ 1 ด้าน

คุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านที่ 2 ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ด้านที่ 3 ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ และด้านที่ 4 ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ เป็นไปตามหลักเกณฑ์การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศปี พ.ศ. 2557 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถาม (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ฉบับนี้มีอยู่ระหว่าง .67 – 1.00 และค่าความเที่ยงทั้งฉบับ คือ .96 และ 2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองไปยังสถานศึกษา และเก็บคืนด้วยตนเองด้วยแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน Google forms

5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยการหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบค่าค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวมตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาพรวม

ข้อที่	การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	\bar{X}	S.D.	แปลค่า	อันดับ
1.	ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา	4.23	.56	มาก	2
2.	ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน	4.22	.58	มาก	4
3.	ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ	4.25	.54	มาก	1
4.	ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ	4.23	.59	มาก	3
ภาพรวม		4.23	.53	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรีของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีความคิดเห็นต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุก

ด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และ ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบหลักการจัดการใน 4 ด้านด้วยกัน ประกอบด้วย

1) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ คือ แพลตฟอร์มที่มีคุณภาพในการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน

2) ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา คือ เน้นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ระบบงานที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกันกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติจริงในการทำงานได้และนิเทศติดตาม กิจกรรมเสริมหลักสูตร ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียน ทั้งคุณภาพและคุณธรรม

3) ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ คือ ร่วมมือกับสถานศึกษากับสถานประกอบการ ตั้งแต่พัฒนาหลักสูตรที่เฉพาะอาชีวะที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ร่วมกันกับครูในสถานศึกษาและครูในสถานประกอบการเพื่อพัฒนาผู้เรียนร่วมกัน เน้นผู้สำเร็จการศึกษาจบแล้วมีงานทำ และครูนิเทศร่วมสถานประกอบการได้รับข้อมูลจากยังบกพร่องอยู่ ร่วมกันปรับหลักสูตร เพื่อให้ตอบสนองตรงตามความต้องการของสถานประกอบการและสอดคล้องกับการเรียนการสอนของอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ร่วมกันสถานประกอบการที่จัดทวิภาคี พร้อมด้วยครูฝึกของสถานศึกษาและครูฝึกของสถานประกอบการ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เน้นประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข เพื่อรับฟังข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี

4) ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน คือ สถานศึกษาต้องประสานความร่วมมือกับสถานประกอบการ ร่วมกันสร้างสรรค์ชิ้นงานเชิงนวัตกรรมและการทำวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม ส่งเสริมผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้อย่างจริงจัง มีความคิดสร้างสรรค์ เชิงการแก้ปัญหา ให้เข้ากับศตวรรษที่ 21

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การอาชีวศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาศึกษาจังหวัดราชบุรีได้ให้ความสำคัญและดำเนินการจัดการศึกษาด้านอาชีวศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 และประกาศคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เรื่อง มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ. 2563 ที่มุ่งประเด็นการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สอดคล้องกับศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี จึงเป็นการจัดการศึกษา เพื่อผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพ ตรงตามความต้องการของผู้ประกอบการ สามารถพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะ เท่าทันเทคโนโลยีปัจจุบัน และเชื่อมโยงองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการทำงานให้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่จะ

เปลี่ยนแปลงในอนาคต พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้และความรับผิดชอบ ตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละระดับการศึกษา (ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี, 2557) และสอดคล้องกับยุพาวดี ศิริปรดี ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี มีการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก (ยุพาวดี ศิริปรดี, 2559)

2. ผลการวิเคราะห์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่ง 1) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ คือ แพลตฟอร์มที่มีคุณภาพในการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอาชีวศึกษา จังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามี แนวทางสอดคล้องกับระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ให้ความสำคัญต่อการรวบรวม และจัดทำฐานข้อมูลกำลังคนอาชีวศึกษาของสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐและโรงเรียนเอกชนใน ระบบ ประเภทอาชีวศึกษาในพื้นที่จังหวัดให้เป็นระบบและทันสมัย สอดคล้องกับงานเขียนของสุระชัย ลาพิมพ์ ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของวิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า การบริหารจัดการ มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ให้ครอบคลุมทุกด้าน (สุระชัย ลาพิมพ์, 2562) 2) ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา คือ เน้นความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับ สถานประกอบการ ระบบงานที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกันกับหลักสูตร การจัดกิจกรรมประยุกต์ใช้สู่ การปฏิบัติจริงในการทำงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาให้ความสำคัญต่อคุณภาพผู้เรียนเป็นอย่างสูงที่จำเป็นต้องมี ความเชื่อมโยงทุกส่วนไม่ว่าเป็นเรื่องของหลักสูตรที่ทันสมัย ใช้ได้จริง ผู้เรียนจบสามารถทำงานตามที่ได้ศึกษาในสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธีรยุทธ ชมใจ ที่ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบไตรภาคี ผลการศึกษาวินิจฉัยพบว่า รูปแบบความร่วมมือ คือ ด้านนโยบายและบทบาทหน้าที่ เช่น การวางแผน กำหนดนโยบาย ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ และด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน คือ สถานศึกษาต้องประสานความร่วมมือกับสถาน ประกอบการ ร่วมกันสร้างสรรค์ชิ้นงาน เชิงนวัตกรรมและการทำวิจัย สิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรม ส่งเสริม ผู้เรียนได้ศึกษาเรียนรู้อย่างจริงจัง (ธีรยุทธ ชมใจ, 2554)

องค์ความรู้ใหม่

แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ถือเป็นวิธีการในการเสนอแนะแนวทางปฏิบัติในการจัดการศึกษาวิชาชีพที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ ในระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา: สถานศึกษาร่วมกับสถานประกอบการคัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาในอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ เข้าร่วมกิจกรรมที่สถานศึกษาและสถานประกอบการ ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

2) ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน: สถานศึกษาจัดทำแผนการเรียน แผนการฝึกอาชีพ สอดคล้องกับสมรรถนะของสถานประกอบการ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามระบบแบบ แผนการจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี ประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามมาตรฐานวิชาชีพ จัดกิจกรรม สอนเสริมให้ผู้เรียนเพื่อให้เกิดสมรรถนะตามแผนการฝึกอาชีพ จัดแหล่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ วางแผนการผลิตสื่อการสอน นวัตกรรม เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอน นำโครงการ/โครงการ ที่ผ่านการวิจัยระหว่างผู้เรียนและผู้ประกอบการไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

3) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ: สถานศึกษา บริหารงานระบบทวิภาคี บริหารงบประมาณ จัดทำแผนพัฒนาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษา สร้างระบบข้อมูลสารสนเทศ ร่วมมือกับสถานประกอบการหรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา

4) ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ หมายถึง สถานศึกษา สร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกับสถานประกอบการ สถานประกอบการตระหนักถึงความสำคัญการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สนับสนุนสื่อวัสดุ ฝึก อุปกรณ์การทำงาน จัดให้มีผู้มีประสบการณ์ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพ มาถ่ายทอด ทักษะประสบการณ์และความรู้แก่ผู้เรียน ปรับปรุงพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรให้ตรงตามความต้องการ ของสถานประกอบการ

บทสรุป

แนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคี ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน และผู้สำเร็จการศึกษา 2) ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ และ 4) ด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ส่วนประเด็นควรเน้น คือ การให้สถานศึกษา ครู และผู้ประกอบการ มีส่วนร่วมทำงานร่วมกันในทุกส่วนของระบบทวิภาคี เนื่องจากการจัดการศึกษาจะตอบสนองความต้องการของสถานประกอบ และสถานศึกษากับครู สามารถเข้าถึงปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมกันกับผู้ประกอบการ เพื่อคุณภาพ การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ประเด็น สถานศึกษาส่งเสริมให้ครู ทำการค้นคว้าวิจัย นวัตกรรมร่วมกับผู้เรียนและสถานประกอบการ เพื่อส่งผลการพัฒนาวิชาชีพ มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรจัดโครงการสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ครู สถาน ประกอบการและผู้เรียนอาชีวศึกษา เน้นวัตถุประสงค์ของโครงการ คือการพัฒนาและต่อยอด สิ่งประดิษฐ์ ในการเรียนระบบอาชีวศึกษาทวิภาคี

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศ ทางการจัดการ
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้จัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ทางการจัดการ
อาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของอาชีวศึกษาจังหวัดราชบุรี สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ธีรรุช ชมใจ. (2554). การพัฒนารูปแบบความร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบไตรภาคี.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ด การบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- ยุพาวดี ศิริปรดี. (2559). *การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัด
อุดรธานี*. อุดรธานี: สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา.
- ราชัญ เสนาช่วย. (2560). *ปัญหาการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีประเภทช่างอุตสาหกรรมของ สถาบัน
อาชีวศึกษา*. สกลนคร: สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี. (2557). *แนวทางปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี*. กรุงเทพฯ:
ศูนย์อาชีวศึกษาทวิภาคี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). *มาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พ.ศ.
2557*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.(2550). *รายงานของสำนักงานรับรอง
มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน
คุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน).
- สุระชัย ลาพิมพ์. (2562). *การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีสู่ความเป็นเลิศของ
วิทยาลัยสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี*. อุดรธานี: สถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา.
- Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities.
Educational and Psychological Measurement, (30)(3): 607-610.

